Název školy: Střední škola Trhové Sviny Školní 709
Adresa školy: Školní 709, 374 19 Trhové Sviny
Zřizovatel: Jihočeský kraj
Ředitel školy: Ing. Tomáš Kalena
Kontakty pro komunikaci se školou: tel.: +420 386 322 659
e-mail : souts@souts.cz

KRIZOVÝ PLÁN ŠKOLY
Platnost: od 1. 9. 2026

Školní poradenské pracoviště:
Mgr. Ilona Němcová - výchovná poradkyně
Mgr. Dita Čurdová - školní metodička prevence

ÚVOD
Význam krizového plánu školy je stanovit závazný postup pro všechny pracovníky školy v případě podezření na protiprávní jednání a při sociálně patologických jevech.
Krizový plán je součástí MPP a Školního řádu školy.

Krizový plán školy vychází z těchto dokumentů:

1. Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních
2. Metodický pokyn MŠMT k prevenci zneužívání návykových látek ve školách s školských zařízeních

Krizový plán vychází z těchto zákonů:

1. Zákon č. 359/1999 Sb. o sociální a právní ochraně dětí
2. Zákon č. 219/2023Sb. o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže
3. Zákon č. 200/1990 Sb. o přestupcích
4. Zákon 140/1967 Sb. Trestní zákon
5. Zákon č. 167/1998 Sb. o návykových látkách

Střední škola Trhové Sviny

Název školy: Střední škola Trhové Sviny Školní 709
Adresa školy: Školní 709, 374 19 Trhové Sviny
Zřizovatel: Jihočeský kraj
Ředitel školy: Ing. Tomáš Kalena
Kontakty pro komunikaci se školou: tel.: +420 386 322 659
e-mail : souts@souts.cz

Postup při řešení sociálně patologických jevů a problémů žáků a třídních kolektivů

1. Vyučující / Pedagogický pracovník / Učitel odborného výcviku

Jakýkoliv učitel, vychovatel, mistr odborného výcviku nebo asistent pedagoga, který pojme podezření nebo nestandartní a nevhodné chování přímo odhalí, provádí prvotní zásah (např. zastavení agresivního chování) a provede stručný zápis. Situaci **nesmí řešit sám na vlastní pěst**, ale má povinnost informovat třídního učitele a školního metodika prevence.

2. Třídní učitel (TU)

Je klíčovou osobou pro komunikaci uvnitř dané třídy.
Shromažďuje informace o žácích své třídy. Řeší běžné přestupky proti školnímu řádu a méně závažné konflikty. Úzce spolupracuje s metodikem prevence a pokud situace přesáhne běžný rámec, svolává schůzku s rodiči.

3. Školní metodik prevence (ŠMP)

Je koordinátorem prevence na škole.
Společně s TU navrhuje konkrétní strategii a kroky řešení (např. krizový plán při šikaně). Spolupracuje s ostatními členy ŠPP, vede evidenci rizikového chování a metodicky vede učitele.

4. Školní poradenské pracoviště (ŠPP)

Výchovný poradce: Řeší spíše neomluvenou absenci (záškoláctví), kázeňské problémy spojené s prospěchem a výchovné komise. Úzce spolupracuje s metodikem prevence.

Při závažnějších nebo dlouhodobých problémech se zapojují další specialisté.

5. Vedení školy (Ředitel a zástupci)

Nejvyšší schvalovací a exekutivní orgán školy.
Ředitel je informován o všech závažných případech. Vstupuje do procesu, pokud selže domluva s rodiči, nebo při závažném porušení školního řádu. Uděluje ředitelské důtky, podmíněná vyloučení či vyloučení ze studia (na SŠ). Zároveň rozhoduje o přizvání externích orgánů.

Střední škola Trhové Sviny

Název školy: Střední škola Trhové Sviny Školní 709
Adresa školy: Školní 709, 374 19 Trhové Sviny
Zřizovatel: Jihočeský kraj
Ředitel školy: Ing. Tomáš Kalena
Kontakty pro komunikaci se školou: tel.: +420 386 322 659
e-mail : souts@souts.cz

Doporučený postup:

V první řadě mějte připravený seznam klíčových otázek, které si každý zaměstnanec, který je nucen vzniklou problémovou situaci řešit, má okamžitě položit. Na každou otázku máte připravená vzorová řešení pro odpovědi ANO i NE. Takto postupujete pomocí klíčových otázek, až dospějete k rozhodnutí.

Seznam klíčových otázek:

1) Došlo k nějakému zranění? Je akutně ohrožen něčí život nebo zdraví?

ANO: Soustřeďte se pouze na první pomoc. Pošlete kohokoliv pro další dospělou osobu. Podle situace volejte záchrannou službu 155.

NE: Situaci není nutné řešit okamžitě, máte čas se rozmyslet. Uklidněte se, nespěchejte a položte si další otázku:

2)Mohu, chci a dokážu to řešit právě já a právě teď?

ANO: Začněte se ptát dětí, co se přesně stalo. Problém rozkryjte, pojmenujte a rozmyslete si řešení.

NE: Problém nechejte otevřený, kontaktujte školního metodika prevence a řešení s ním konzultujte. Jste-li sám školní metodik prevence, kontaktujte třídního učitele, výchovného poradce a vedení školy. V týmu situaci zhodnoťte a řešte.

V každé fázi rozhodování mějte na paměti, že musíte stále sledovat nejvyšší zájem. Situace, kdy dojde k akutnímu ohrožení života nebo zdraví, je sice nanejvýš hrozivá, ale pro rozhodování zdaleka nejjednodušší. V ostatních případech totiž neplatí, že každé řešení je lepší než pasivita. Některá řešení jsou mnohem horší než neřešení. V každé jiné chvíli, než je akutní stav, musíte totiž myslet na více věcí současně:

- musíte ochránit oběť
- musíte ochránit pověst školy
- musíte ochránit své kolegy
- musíte ochránit sami sebe

Důležité body pro rozhodování:

- naučte se "třídit raněné"
- v situaci akutního ohrožení neváhejte, konejte rychle a jednoznačně bez ohledu na to, co to pro školu bude znamenat
- naučte se pokládat klíčové otázky
- jestliže nejde o akutní situaci, dobře si promyslete další postup
- když nemůžete situaci zlepšit, alespoň ji nezhoršujte
- buďte znalí svých oznamovacích povinností
- než žáka ze školy vyloučíte, mějte na paměti, že předčasné ukončení školní docházky je významný kriminogenní faktor

Střední škola Trhové Sviny

Název školy: Střední škola Trhové Sviny Školní 709
Adresa školy: Školní 709, 374 19 Trhové Sviny
Zřizovatel: Jihočeský kraj
Ředitel školy: Ing. Tomáš Kalena
Kontakty pro komunikaci se školou: tel.: +420 386 322 659
e-mail : souts@souts.cz

POSTUP V JEDNOTLIVÝCH KRIZOVÝCH SITUACÍCH

1. Žák je v ohrožení života:

- zaměstnanec školy, který je přítomen této situaci nebo je informován jiným žákem, neprodleně poskytne první pomoc
- informuje vedení školy, volá záchrannou službu 155
- vedení školy bude informovat zákonné zástupce žáka

2. Zaměstnanec školy má podezření na zneužití návykové látky u žáka:

- zaměstnanec informuje metodika prevence a třídního učitele
- třídní učitel informuje zákonného zástupce žáka
- vedení školy se zákonnými zástupci dohodne další postup:
  - pro žáka si neprodleně přijdou do školy
  - pokud zákonní zástupci nemohou přijít, vedení školy zajistí žákovi zdravotní ošetření

3. Zaměstnanec školy u žáka nalezne legální drogy

- při přistižení žáka je nutné mu v další konzumaci zabránit
- ihned zajistí vyjádření žáka a vyrozumí vedení školy
- zaměstnanec informuje metodika prevence, ten věc řeší s ředitelkou školy
- žák sám uloží na vyzvání alkohol nebo cigarety v ředitelně školy za přítomnosti dvou svědků
- v případě, že je žák ohrožen na zdraví a životě, okamžitě se volá záchrannou službu
- pokud žák není schopen pokračovat ve výuce, vyrozumí škola zákonného zástupce a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl
- třídní učitel informuje zákonného zástupce žáka i v případě, že je žák schopen vyučování a vyzve jej k převzetí nalezené látky
- vedení školy provede šetření a o daném šetření informuje zákonné zástupce žáka, může informovat o možnostech odborné pomoci

4. Zaměstnanec školy u žáka zjistí vlastnictví ilegální drogy

- zaměstnanec informuje vedení školy a metodika prevence
- žák sám uloží na vyzvání podezřelou látku za přítomnosti 2 svědků do obálky se záznamem o situaci, tato obálka se zalepí a uschová se do trezoru u zástupce ředitelky školy
- třídní učitel informuje zákonného zástupce žáka
- vedení školy či metodik prevence událost oznámí Policii ČR a oddělení sociálněprávní ochrany příslušeného městského úřadu
- vedení školy provede šetření a zápis o události

5. Zaměstnanec školy přistihne žáka při distribuci ilegální drogy:

- nikdy mu zaměstnanec neodebere látku, zajistí jeho izolaci od ostatních žáků, zavede jej do ředitelny, kde je pod dohledem (nesmí se provádět osobní prohlídka ani prohlídka věcí, to je v kompetenci policie)
- vedení školy zavolá Policii ČR

- vedení školy či metodik prevence provede záznam o případu, vyrozumí orgán sociálněprávní ochrany dětí
- třídní učitel informuje zákonného zástupce žáka

6. Zaměstnanec školy v areálu školy nalezne drogy nebo vybavení k jejich užívání:

- zaměstnanec zajistí bezpečné uložení drogy nebo vybavení v ředitelně školy a provede záznam o nálezu
- zaměstnanec informuje vedení školy a metodika prevence
- vedení školy či metodik prevence kontaktuje Policii ČR a předá jí nález
- vedení školy provede záznam o případu
- v případě, že se látka našla u žáka, který se jí intoxikoval, předá se látka přivolanému lékaři

7. Žák se zaměstnanci školy svěří s tím, že užívá drogy:

- zaměstnanec oznámí informaci školnímu metodikovi prevence, ten rozhodne o dalším postupu

Střední škola Trhové Sviny

Název školy: Střední škola Trhové Sviny Školní 709
Adresa školy: Školní 709, 374 19 Trhové Sviny
Zřizovatel: Jihočeský kraj
Ředitel školy: Ing. Tomáš Kalena
Kontakty pro komunikaci se školou: tel.: +420 386 322 659
e-mail : souts@souts.cz

JAK ŘEŠIT PŘÍPADY SOUVISEJÍCÍ S KRÁDEŽEMI A VANDALISMEM V PROSTŘEDÍ ŠKOLY

Krádeže, zejména mobilních telefonů, a ničení školního majetku jsou nejčastějšími formami protiprávního jednání, se kterými se lze v prostředí škol setkat.

Jak postupovat preventivně proti krádežím:

1) Ve školním řádu uvést, že krádeže jsou protiprávním jednáním a jakmile se škola o takovém jednání dozví, bude tuto skutečnost hlásit orgánům činným v trestním řízení, nebo doporučí poškozenému (jeho zákonnému zástupci), aby se na tyto orgány obrátil.

2) Upozornit žáky a jejich zákonné zástupce, že nošení cenných věcí (zejména věcí malých rozměrů) do školy je rizikové chování, které může vést k jejich odcizení. Škola ve školním řádu zdůrazní, že (cenné) věci, které nesouvisí s vyučováním a vzděláváním nemají žáci do školy nebo školského zařízení nosit

3) Vést žáky k tomu, aby dokázali protiprávní jednání rozpoznat, byli všímaví vůči svému okolí a v případě, kdy budou svědky takového jednání, ohlásili věc pedagogickému pracovníkovi školy.

Jak postupovat při nahlášení krádeže žákem

1) Každou nahlášenou krádeží se zabývat, vyšetřit ji. Je to důležité poselství jak pro poškozeného, tak pro zloděje. Jakmile budeme k dětem mít proslovy o krádežích, **nezačínejme je tím, že si všichni mají na své věci dávat dobrý pozor** a my jsme jim říkali, že si to či ono nemají do školy nosit nebo to mají zamykat. Tyto informace často vyznívají, **jako by za krádež mohl poškozený, nikoliv zloděj**. Jakoby normální bylo všechno zamykat a ne nekrást. Rozhovory s poškozeným po nahlášení krádeže rovněž nezačínejme tímto způsobem.

2) O krádeži a jejím šetření provést záznam, ze kterého budou jasně vyplývat všechny důležité skutečnosti: kdo – kdy – kde – jak – proč – čím...

3) Každý, kdo se dopustí krádeže na školní půdě, má možnost pohovořit si o svém jednání s ředitelkou školy.

4) Pečlivě se zabývat příčinami. Některé jsou významně polehčující (dítě je ke krádeži donuceno někým jiným, z koho má strach). Někdy se může jednat i o formu kompulzivního chování, kterou je nutné řešit v rámci odborné péče.

Kdy hlásit rodičům?

Rodičům poškozeného vždy ihned, rodičům zloděje rovněž vždy, nicméně mělo by tomu předcházet precizní zjištění příčin. Celá řada dětí krade proto, že je někdo krást poslal a oni z něj mají strach. Není to sice o nic menší krádež, ale je to informace, kterou by rodič měl vědět také.

Kdy hlásit policii?

V případě, kdy je škoda nikoliv nepatrná, nikdo nejeví snahu o nápravu a škola není vlastními silami schopná domoci se takové nápravy. Musí se jednat o úmyslné zcizení, poškození nebo zničení věci. Hlásíte také tehdy, jestliže o to žádá poškozený nebo poškozená nebo jejich zákonní zástupci. **Důležité upozornění** - Škola a školské zařízení není orgán činný v trestním

řízení, takže nemůže nic vyšetřovat. Pokusy o „vyšetřování“ ze strany školy, mohou nenapravitelně ovlivnit další vyšetřování Policie ČR.

Kdy hlásit OSPOD?

V případech, kdy se jedná o opakované jednání a výchovná a další opatření, která zvolila škola, neměla žádný účinek.

Jak postupovat preventivně proti vandalismu

1) Ve školním řádu uvést, že každý je odpovědný za škody, které svým jednáním způsobil, a proto po něm bude škola požadovat náhradu, jestliže škodu způsobil úmyslně nebo z nedbalosti.

2) V poučeních o bezpečnosti a ochraně zdraví je třeba se problematice vzniklých škod věnovat a žáky opakovaně upozorňovat na jednání, které k poškození majetku vede a jak se takovému jednání se vyhnout.

Jak postupovat při vzniku škody

1) Jakmile vznikne škoda na školním majetku, je třeba o celé záležitosti vyhotovit záznam a pokusit se odhalit viníka.

2) V případě, že viníka škola zná, bude po něm (jeho zákonném zástupci) vymáhat náhradu škody.

3) V případě, že nedojde mezi zákonnými zástupci nezletilého dítěte a školou k dohodě o náhradu škody, může škola vymáhat náhradu soudní cestou.

4) O způsobené škodě je třeba provést záznam, ze kterého budou jasně vyplývat všechny důležité skutečnosti: kdo – co - kdy – kde – jak – proč – čím…..

5) Snažit se vždy dobrat příčiny takového jednání a následně s ní pracovat.

Kdy hlásit rodičům?

V případě, kdy způsobená škoda je nepatrná nebo malá (dle platného trestního zákoníku činí výše škody nikoliv nepatrné 5.000,- Kč), je třeba věc oznámit rodičům tehdy, jestliže dítě věc poškodilo úmyslně a nejeví žádnou snahu o nápravu. V případě škod většího rozsahu nebo škod na majetku někoho třetího (spolužák, cizí osoby v průběhu školní exkurze atd.) oznamujte rodičům vždy.

Kdy hlásit policii?

V případě, kdy je škoda nikoliv nepatrná, nikdo nejeví snahu o nápravu a škola není vlastními silami schopná domoci se takové nápravy. Musí se jednat o úmyslné poškození nebo zničení věci. Hlásíte také tehdy, jestliže o to žádá poškozený nebo poškozená nebo jejich zákonní zástupci.

Kdy hlásit OSPOD?

V případech, kdy se jedná o opakované jednání a výchovná a další opatření, která zvolila škola, neměla žádný účinek.

Střední škola Trhové Sviny

Název školy: Střední škola Trhové Sviny Školní 709
Adresa školy: Školní 709, 374 19 Trhové Sviny
Zřizovatel: Jihočeský kraj
Ředitel školy: Ing. Tomáš Kalena
Kontakty pro komunikaci se školou: tel.: +420 386 322 659
e-mail : souts@souts.cz

ŠIKANA

Šikana označuje fyzické i psychické omezování či týrání jedince v kolektivu. Dochází k ní ve všech skupinách věkových i sociálních. Setkat se s ní můžeme v jakémkoliv typu školských zařízení, v armádě, sportovním klubu, ve vězení, ale i v rodině (zaměřena na neoblíbené dítě) či v zaměstnání (podle toho, zda je původcem spolužák či učitel, mluvíme o mobbingu nebo bossingu).
Varianty šikany jsou velmi různorodé, stejně jako metody, kterými je prováděna. Zpravidla má agresor nad obětí fyzickou či početní převahu. Následky šikany si do dalšího života odnášejí všichni zúčastnění, největší dopad má ale pochopitelně na oběť.

Pět stupňů šikany

První stupeň
Jedná se o etapu vzniku počátků šikany. Stačí, aby se ve třídě objevily méně oblíbené děti, „obětní beránci", „černé ovce", outsideři. Stačí, aby učitel častěji vytýkal žáku některé jeho slabiny, neschopnost, snižoval jeho autoritu, dotýkal se slovně nevhodně jeho osoby. Takové děti se okamžitě dostanou na chvost skupiny a začnou zakoušet první, sice mírné, převážně psychické formy násilí. Jsou to různé legrácky, intriky, pomluvy. Ostatní se s ním nebaví, odstrkují jej, povyšují se nad ním, baví se na jeho účet. Takové dítě začíná přijímat roli utlačovaného, odstrkovaného, nedokáže se účinně bránit. Tento první stupeň je velice těžko pozorovatelný. Učitel by měl mít pro tyto projevy vytříbený cit a měl by umět rozlišit skutečný vtip od zlého úmyslu. Rodiče se většinou o těchto projevech nedozví, mohou však vypozorovat, že se mění chování dítěte.

Druhý stupeň
Je charakteristický tím, že psychický nátlak přerůstá ve fyzickou agresi, přitvrzuje se manipulace s obětí. Agresor v této etapě vstřebává zážitek, jak chutná moc, jaké uspokojení mu přináší to, když bije, týrá, ponižuje. Nereaguje-li v tomto stádiu pozitivní jádro skupiny, třídy, neexistují-li kamarádské vztahy, záporný vztah k násilí, pozitivní morální vlastnosti, pak dochází k prolomení posledních morálních zábran a šikana se rozjíždí ve větším rozsahu.

Třetí stupeň
Je prakticky rozhodující. Existuje stále možnost vzniku silné pozitivní skupiny, která by oslabila vliv tvořícího se „úderného jádra". Pokud tato silná pozitivní skupina nezasáhne, pak tažení tyranů přechází do dalších fází. K agresorům se přidají další jednotlivci. Cílem tohoto „úderného jádra" budou stále ti nejslabší, ti nejníže postavení.

Čtvrtý stupeň
Šikana se rozjíždí v plném rozsahu. Působení agresorů je tak silné, že jejich normy přejímá celá skupina. Klást odpor v této fázi se již nedá. I mírní a ukáznění žáci se začínají chovat krutě, aktivně se zúčastňují týrání spolužáka. I oni prožívají pocit uspokojení z ponížení, bolesti a útrap toho druhého, slabšího. Dělají to proto, aby oni sami se nestali tím týraným. Vliv pedagogů na chování takové skupiny – třídy je minimální, případně zprostředkovaný přes „vůdce", „kinga".

Pátý stupeň
Zpravidla se na základní škole nestačí vytvořit, je to spíše záležitost věznic, výchovných ústavů, případně středních škol. Jeho charakteristickým znakem je to, že agresoři jsou chápáni a uznáváni jako „vůdci", „kingové", „nadlidi", „otrokáři", „velkoknížata", „ministři" apod. Oběti jsou vnímány jako „podlidi", „poddaní", „nevolníci", „otroci". Vůdce tyranů zaujímá vedoucí místo, rozhoduje o všem, co se ve skupině děje. Nejhorší je, jestliže je tímto vůdcem žák s výborným prospěchem, ochotně pomáhající pedagogovi, žák mající podporu třídního učitele, protože „on přece všechno spolehlivě zařídí". Oběť v tomto stadiu utíká do nemoci, má mnoho absencí, často i neomluvených, vyhýbá se škole a v nejhorším případě končí psychickým zhroucením nebo pokusem o sebevraždu.

Typy iniciátorů šikanování

1. typ
Hrubý, primitivní, impulsivní, se silným energetickým přetlakem, kázeňskými problémy, narušeným vztahem k autoritě, někdy zapojený do gangů páchajících trestnou činnost. Vnější forma šikanování**:** šikanuje masivně, tvrdě a nelítostně, vyžaduje absolutní poslušnost, používá šikanování cíleně k zastrašování ostatních. Specifika rodinné výchovy: častý výskyt agrese a brutality rodičů. Jako by agresoři násilí vraceli nebo napodobovali.

2. typ
Velmi slušný, kultivovaný, narcisticky šlechtěný, sevřený, zvýšeně úzkostný, někdy i se sadistickými tendencemi v sexuálním smyslu. Vnější forma šikanování: násilí a mučení je cílené a rafinované, děje se spíše ve skrytu, bez přítomnosti svědků. Specifika rodinné výchovy: časté uplatňování důsledného a náročného přístupu, někdy až vojenského drilu bez lásky.

3. typ
„Srandista", optimistický, dobrodružný, se značnou sebedůvěrou, výmluvný, nezřídka oblíbený a vlivný. Vnější forma šikanovaní: šikanuje pro pobavení sebe i ostatních, patrná snaha vypíchnout "humorné" a "zábavné" stránky. Specifika rodinné výchovy: nezaznamenána žádná specifika. Pouze v obecnější rodině je přítomna citová subdeprivace a absence duchovních a mravních hodnot v rodině.

Střední škola Trhové Sviny

Název školy: Střední škola Trhové Sviny Školní 709
Adresa školy: Školní 709, 374 19 Trhové Sviny
Zřizovatel: Jihočeský kraj
Ředitel školy: Ing. Tomáš Kalena
Kontakty pro komunikaci se školou: tel.: +420 386 322 659
e-mail : souts@souts.cz

Postup pedagogů při odhalení či podezření na šikanu:

V případě podezření na výskyt šikany, nebo získání takové informace, je každý z pedagogů povinen nahlásit jej členům výchovně-poradenskému týmu školy. Tento tým povede šetření.

Postup při řešení počáteční šikany:

Výchovná komise: ŘŠ (ředitelka školy), ŠMP (školní metodik prevence), VP (výchovný poradce), TU (třídní učitel), případně externí pracovník – OSPOD (Orgán sociálně právní ochrany dítěte), PPP

1. Rozhovor s těmi, kteří na šikanu upozornili, a s obětí/oběťmi.

- **NEZPOCHYBŇOVAT VÝPOVĚDI!**
- **S OBĚTÍ HOVOŘIT MIMO TŘÍDU!**
- **OSTATNÍ O ROZHOVORU NESMÍ VĚDĚT!**
- **NEKONFROTOVAT OBĚŤ A AGRESORA!!!**

Zodp.: TU, ŠMP
Konzultovat podezření s ostatními vyučujícími.
Zodp.: ŘŠ, TU

2. Nalezení vhodných svědků.

- **ŽÁKY SYMPATIZUJÍCÍ S OBĚTÍ, JEJÍ KAMARÁDY, NEBO JI ALESPOŇ NEODMÍTAJÍCÍ**
- **ŽÁKY NEZÁVISLÉ NA AGRESORECH**
- **ŽÁKY NEPŘIJÍMAJÍCÍ NORMY ŠIKANOVÁNÍ**

Zodp.: TU

3. Individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky.

- **VÉST INDIVIDUÁLNÍ ROZHOVORY!!**
- **PŘESNĚ ZAZNAMENAT ODPOVĚDI!!**
- **ORGANIZOVAT ROZHOVORY BEZ VĚDOMÍ OSTATNÍCH ŽÁKŮ**

Zodp.: TU, ŠMP, VP

Otázky:

- Kdo je oběť?
- Kdo je agresor?
- Kdy a kde k šikaně dochází?

- Jakou formou?
- Jak dlouho a jak často trvá?
- Proč X ubližovali?
- Jaký trest/opatření navrhuješ?
- Proč?
- Jak lze násilí v budoucnu zabránit?

4. Zajištění ochrany oběti.

- **ZVÝŠIT DOZOR. V ZÁVAŽNÉM PŘÍPADĚ PONECHAT ŽÁKA DOMA.**

Zodp.: ŘŠ

5. Informovat pedagogický sbor.

Zodp.: ŘŠ

Návrh škály výchovných opatření:

- *Domluva TU, informace rodičům*
- *Napomenutí a důtka TU*
- *Důtka ŘŠ*
- *Snížená známka z chování*
- *Podmínečné vyloučení a vyloučení ze studia*
- *Doporučení rodičům zainteresovaných žáků vyhledat odbornou pomoc (PPP, SVP)*
- *Výchovná opatření v mimořádných případech – doporučení rodičům umístit žáka do pobytového oddělení SVP*
- *Návrh OSPOD k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní Výchovy*

6. Rozhovor s agresorem/agresory, případně konfrontace s ním/s nimi

Zodp.: výchovná komise

- **VŽDY POSLEDNÍ KROK VE VYŠETŘOVÁNÍ!!!**
- **V PŘÍPADĚ VÍCE AGRESORŮ HOVOŘIT S NIMI INDIVIDUÁLNĚ**
- **JE NUTNÁ DOBRÁ PŘÍPRAVA!**

7. Schůzka výchovné komise.

- Společné setkání se žákem – agresorem a jeho rodiči (nutná přítomnost obou rodičů)
- Rozhodování o výchovných opatřeních

Posloupnost jednání:

- Seznámení rodičů s problémem
- Postupné vyjádření všech pedagogů
- Vyjádření žáka
- Vyjádření rodičů
- Rozhodování komise za zavřenými dveřmi
- Seznámení rodičů a žáka s rozhodnutím komise

8. Individuální setkání s rodiči oběti.

Zodp.: výchovná komise

- **PROBĚHNE PO VYŠETŘENÍ UDÁLOSTI!**

Úkolem je informovat o zjištěních a závěrech školy.

9. Práce s celou třídou – změna vztahů ve třídě ve spolupráci s profesionály.

Zodp.: TU, ŠMP

10. Informovat ostatní třídy, aby nedošlo ke zkreslení informací, více se zaměřit na práci s třídními kolektivy.

Zodp.: ŘŠ, TU

Postup při výbuchu brutálního skupinového násilí vůči oběti, tzv. „školní lynčování“

1. PŘEKONAT VLASTNÍ ŠOK, ZASTAVIT NÁSILÍ!!

Zodp.: oslovený pedagog

2. ZALARMOVAT PEDAGOGY NA POSCHODÍ, DOMLUVA NA SPOLUPRÁCI. NENECHAT STUDENTY BEZ DOZORU. OKAMŽITĚ INFORMOVAT ŘEDITELE ŠKOLY.

3. ZABRÁNIT DOMLUVĚ NA KŘIVÉ SKUPINOVÉ VÝPOVĚDI. ŘEDITEL ŠKOLY POVĚŘÍ NĚKTERÉHO PEDAGOGA PRŮBĚŽNÝM HLÍDÁNÍM CELÉ TŘÍDY, VE KTERÉ K „LYNČOVÁNÍ“ DOŠLO.

4. POKRAČOVAT V POMOCI A PODPOŘE OBĚTI.

Vážnější zranění oběti

- ***VOLAT 155***
- informovat rodiče oběti a OSPOD

Zodp.: ŘŠ

Oběť neprojevuje známky zranění

- poskytnutí podpůrné péče Zodp.: ŠMP, VP
- zabezpečení lékařské prohlídky Zodp.: ŘŠ
- informování rodičů, OSPOD Zodp.: ŘŠ
- zprostředkování psychoterapeutické pomoci Zodp.: ŠMP, VP

5. Nahlášení Policii ČR tel.:

Obvodní oddělení Trhové Sviny, Bezručova 1191, 374 01 Trhové Sviny tel.:974 226 760, fax:974 226 769, e-mail: cbooptsvin@mvcr.cz

6. PROMLUVIT SE VŠEMI ŽÁKY TŘÍDY V DEN PROVALENÍ ŠIKANY!!

- Následující postup – viz Postup při počáteční šikaně

Šikana a paragrafy

Podle JUDr. PhDr. Oldřicha Choděry je pojem šikana v právní praxi používán jako synonymum pro „úmyslné jednání, které je namířeno proti jinému subjektu a které útočí na jeho důstojnost". Není důležité, zda k němu dochází slovními útoky, fyzickou formou nebo hrozbou násilí. Rozhodující je, kdy se tak děje úmyslně. Dále musí být splněny tyto podmínky:

- pachatel se dopustil jednání, které splňuje znaky konkrétního trestného činu
- musí být prokázán úmysl pachatele dopustit se takového jednání a míra společenské
- nebezpečnosti jeho jednání dosahuje intenzity uvedené v zákoně.

U trestných činů, jejichž podstatou byla šikana, lze proto předpokládat, že právě s ohledem na rozšiřující se případy podobných jednání bude skutek jako trestný čin považován. Šikana bývá nejčastěji postihována podle ustanovení trestního zákona a to jako:

- trestný čin omezování osobní svobody (podle § 231)
- trestný čin vydírání (podle § 235)
- trestný čin útisku (podle § 237)
- trestný čin loupeže (podle § 234)
- trestný čin ublížení na zdraví (podle § 221)
- trestný čin poškozování cizí věci (podle § 257)
- trestný čin znásilnění (podle § 241), či pohlavního zneužívání (podle § 242).

K tomu, aby byl pachatel postižen, musí být starší 15 let (15-18 let mladiství). Děti mladší 15 let trestně odpovědné nejsou, jsou však předány do péče orgánu sociálně – právní ochrany, případně mohou být postiženi jejich rodiče. Nezletilému pachateli je možné nařídit ústavní výchovu, může nad ním být stanovený dohled. Pokud jde o trestní sazby, je v případě šikany možný i jednočinný skutek, tzn., že jedno jednání může být kvalifikováno jako více trestných

činů. Pokud k šikanování došlo v průběhu vyučování, nese plnou odpovědnost škola. Prokáže-li se zanedbání ředitele školy nebo některého pedagoga, může být právně nebo pracovněprávně potrestán. Na školském zařízení lze v oprávněných případech požadovat i náhradu škody vzniklé v důsledku šikany. A to jak náhradu na věcech, tak na zdraví, včetně způsobené psychické újmy. Pokud dítě v důsledku šikany nemohlo např. docházet do školy (vyšší stupeň šikany), nese školské zařízení odpovědnost i za škody vzniklé rodičům dítěte v důsledku např. uvolnění ze zaměstnání, zajištění hlídání dítěte, zajištění doprovodu do a ze školy apod.

Kyberšikana

Rozpoznat kyberšikanu je obtížnější, než tomu je u klasické šikany. Právě ona specifika uvedená výše výrazně ztěžují možnost odhalení kyberšikany. I přesto si je možné na chování žáků všimnout znaků, které nasvědčují tomu, že by mohli být aktéry kyberšikany. Vhodné je pozorovat chování dítěte ve škole, hlavně o přestávkách, i doma. Lze zachytit varovné signály, přímé (chování okolí vůči dítěti) a nepřímé (chování nebo vzhled dítěte) ukazatele přítomnosti šikany ve třídě.

Nepřímí ukazatelé kyberšikany/oběti:

- dítě náhle přestane používat počítač
- často mění chování a nálady
- před cestou do školy trpí bolestmi břicha nebo hlavy
- je nervózní nebo nejisté při čtení e-mailů nebo SMS zpráv v mobilu
- nechce/bojí se chodit do školy nebo vůbec mezi lidi
- je rozčilené, expresivní nebo frustrované při odchodu od počítače
- vyhýbá se rozhovoru o tom, co dělá na počítači
- stane se nepřirozeně uzavřené vůči kamarádům nebo rodině
- chodí „za školu“
- zhorší se jeho prospěch ve škole
- pobývá v blízkosti učitelů
- vystupuje ustrašeně
- má smutnou náladu
- je apatické, někdy naopak nezvykle agresivní
- ztratilo zájem o učení
- má poruchy soustředění
- vrací se ze školy pozdě
- špatně usíná, má noční můry

Nepřímí ukazatelé kyberšikany/agresora:

- rychle vypíná monitor nebo zavírá programy v počítači, když se přiblížíte
- tráví u počítače dlouhé hodiny v noci
- je rozčílené, pokud nemůže nečekaně použít počítač
- přehnaně se u počítače směje
- vyhýbá se hovorům o tom, co na počítači vlastně dělá

- používá několik online účtů nebo adres, které ani nejsou jeho
- pokud se nesvěří samo, měl by se rodič ptát
- ve škole mohou být podezřelé smějící se hloučky žáků kolem počítače

Přímí ukazatelé (chování okolí vůči dítěti):

- úmyslné ponižování
- hrubé žertování a zesměšňování
- nadávky
- neustálé kritizování a zpochybňování
- poškozování a krádeže osobních věcí
- poškozování oděvu
- výsměch
- pohrdání

DOPORUČENÍ PRO UČITELE

Jednotlivé postupné kroky odpovídají postupu při řešení počáteční šikany.

- ***Důkladně vyšetřete všechny incidenty,*** abyste mohli v případě nutnosti kázeňsky postihnout ty žáky, kteří se kyberšikana opravdu dopustili.
- ***Zajistěte si podporu a pomoc externího pracovníka (Policie ČR).***
- ***Pokud máte podezření, že byl spáchán trestný čin, obraťte se na OSPOD.***
- ***Po identifikaci agresora/ů zvolte řešení odpovídající prohřešku a důsledkům, které způsobil/i .***
- ***Informujte rodiče kyberagresora na jednání výchovné komise,*** že chování jeho dítěte je bráno vážně a nebude tolerováno.
- ***Poučte rodiče o tom, že mohou kontaktovat právníka.***
- ***V případě kyberšikany pomocí mobilního telefonu kontaktujte mobilního operátora.***
- ***Ponechávejte si všechny důkazy kyberšikany*** (snímky obrazovky, zprávy, záznamy apod.).

Další možné kroky

Poproste o radu ostatní školy, jak ony v minulosti řešily podobné případy.
Používejte kreativní strategie neformálních řešení, obzvláště v případech méně závažných forem kyberšikany, které nevyústily do závažné újmy oběti. Například můžete od studentů požadovat, aby vytvořili plakáty proti kyberšikaně a vyvěsili je po škole. Od starších studentů můžete požadovat, aby připravili pro mladší studenty stručnou přednášku o důležitosti zodpovědného používání moderních technologií. Je důležité odsoudit kyberšikanu – poslat zprávu zbytku školy, že šikana v jakékoli formě je nemorální, špatná.

Střední škola Trhové Sviny

Název školy: Střední škola Trhové Sviny Školní 709
Adresa školy: Školní 709, 374 19 Trhové Sviny
Zřizovatel: Jihočeský kraj
Ředitel školy: Ing. Tomáš Kalena
Kontakty pro komunikaci se školou: tel.: +420 386 322 659
e-mail : souts@souts.cz

ZÁŠKOLÁCTVÍ

Záškoláctví je poruchou chování, která bývá často spojována s negativním postojem ke škole, s nepřijetím normy pozitivní hodnoty vzdělání, ale může být také projevem šikany nebo reakcí na neprospěch. V některých případech jej lze charakterizovat jako komplex obranného jednání s cílem vyhnout se nepříjemnosti, která je dána konfrontací neúspěšného dítěte s lépe prospívajícími žáky nebo požadavky učitele na práci dítěte nebo očekávanou reakcí rodičů na špatný prospěch. Při hodnocení záškoláctví je velmi důležité zjistit příčinu, která dítě k útěku ze školy vede, a jaký má dítě postoj ke škole. Poruchou chování není klasifikováno záškoláctví, které je uskutečňováno na základě strachu ze šikany nebo vyplývající ze školní fobie. Důležitým faktorem je četnost záškoláctví, jeho plánovitost a způsob provedení.

Kategorie záškoláctví

1. Pravé záškoláctví - žák se jednoduše ve škole neukazuje, ale jeho rodiče si myslí, že do školy chodí (Kyriacou, 2003, s 45).

2. Záškoláctví s vědomím rodičů - žák do školy nechodí, ale rodiče jsou o tom informováni a také vědí, že k tomu nemá žádný oprávněný důvod. Žák například strávil jeden den tím, že s něčím pomáhal rodičům v práci nebo se doma staral o někoho nemocného. Někteří rodiče nechávají doma dítě sami (Kyriacou, 2003, s 45).

3. Záškoláctví s klamáním rodičů - existují žáci, kteří dokážou přesvědčit své rodiče, že je jim tak špatně, že nemohou jít do školy, i když se ve skutečnosti docela cítí docela dobře. Rodič pak napíše žákovi omluvenku z důvodu zdravotních potíží. Tuto kategorii bývá často obtížné rozlišit od záškoláctví s vědomím rodičů. Pro některé rodiče je stručné prohlášení o tom, že dítěti není moc dobře, dostatečné k tomu, aby omluvenku napsali, často jsou dokonce s dítětem a ve skutečnosti ani podvedeni nejsou (Kyriacou, 2003, s 45).

4. Útěky ze školy - k tomuto druhu záškoláctví (někdy se mu říká „interní záškoláctví“) patří případy, kdy žáci do školy chodí, nechají si zapsat přítomnost, během dne pak ale na hodinu nebo dvě odejdou; přitom někdy zůstávají v prostorách školy, jindy odejdou na krátkou dobu pryč (Kyriacou, 2003, s 45).

5. Odmítání školy - tato kategorie se týká žáků, kterým představa školní docházky činí psychické potíže. Patří sem poruchy pramenící z problémů ve škole, například z pocitu, že učení je moc těžké, strach, že žák bude šikanován, školní fobie nebo deprese. V takovém případě se žák zkrátka tak bojí představy, že by měl jít do školy, že rodiče mohou sotva udělat něco pro to, aby ho přesvědčili o opaku, a na místě bude určitý typ odborné intervence. Hranice mezi žáky, kteří jsou doopravdy psychicky narušení, a žáky, kteří jednoduše do školy chodit nechtějí a jejichž rodiče nejsou schopni je k tomu přimět, je i zde nejednoznačná (Kyriacou, 2003, s 45)

Příčiny záškoláctví a jak jim předcházet

Existuje celá řada příčin záškoláctví. Ty mohou být propojeny s kategoriemi záškoláctví, které jsou uvedeny výše. Jednou z příčin záškoláctví bývá právě negativní vztah ke škole, žák nemá ke vzdělání pozitivní vztah. Tento negativní vztah ke škole si žák může vybudovat rovněž na

základě špatného prospěchu. V některých případech se žáka dotýká také negativní hodnocení jeho výkonů učitelem, tento projev jednání může označit jako komplex ochranného jednání. Mnohdy se stává, že žák přestane docházet pouze na jeden konkrétní předmět výuky nebo na předměty podobného zaměření, ve kterých se mu nedaří. Učitel by měl hodnotit žáka s ohledem na jeho psychiku a vážit slova při jeho hodnocení. Rovněž by u takového žáka měl zjistit jeho kladné stránky a dovednosti a ty se v žákovi snažit rozvíjet. Rodiče by se měli pokusit zajistit doučování v předmětu, ve kterém se žákovi nedaří. Další příčinou záškoláctví může být strach ze šikany. Žák se pak bojí do školy docházet, aby nebyl šikanován. Vzhledem k tomu, že šikana může zanechat velmi vážné psychické problémy, které si oběť šikanování nese do dalšího života, jedná se o velmi vážný důvod k záškoláctví. Při zjištění tohoto případu je nutné šikanu řádně vyšetřit a podniknout veškerá opatření k jejímu vymýcení. Zvolení špatného studijního směru může s sebou rovněž přinést chuť žáka začít chodit za školu. Výuka na škole, která jej nijak neuspokojuje, se stává něčím „otravným“ a pro něj nezajímavým. Těmto důvodům je možno předejít při výběru studijního směru komunikací mezi rodičem, žákem a výchovným poradcem. Mnohdy se totiž představy rodiče a jejich dítěte o budoucím povolání značně liší. Lenost jako by sem nepatřila, ale přece jen má mezi záškoláctvím velké zastoupení. Žák se ráno vzbudí a do školy se mu prostě nechce jít, a tak do ní neodejde. Ve většině případů mu pak rodiče napíší omluvenku pro nevolnost nebo z rodinných důvodů. Rodiče by měli velmi zvážit, zda se opravdu vyskytla situace, kdy je potřeba dítě ze školy omluvit. Velmi oblíbenou příčinou záškoláctví jsou kamarádi a party, jež mají v době dospívání na adolescenta větší vliv než jeho rodiče. Školní prostředí se pak stává pro žáka méně atraktivní než prostředí obchodního střediska nebo prostředí restaurace. Rodinné problémy bývají rovněž spouštěčem záškoláctví, neboť žák může být jejich vlivem vystaven neustálému tlaku a stresu, kterému se snaží nějak uniknout. V případě řešení nějaké vážné rodinné situace by si měli rodiče uvědomit, že jejich dítě se do této situace nedostalo samo, ale naopak bylo této situaci nedobrovolně vystaveno. A tak jednat s velkým ohledem na své dítě. Na tuto zásadu zapomíná velmi mnoho rodičů. V podstatě každý typ záškoláctví se stává pro žáka potencionálním nebezpečím, neboť najednou vznikne docela velký časový prostor, který je potřeba nějak vyplnit. Zde se pak nabízí možnosti, jako jsou konzumace alkoholu, gambling, drogy nebo páchání drobné delikvence, jako jsou např. krádeže nebo graffiti. Z těchto důvodů by mělo být záškoláctví odhaleno a zjištěna jeho příčina, která by měla být odstraněna.

Řešení záškoláctví

Kontakt s dítětem:

- nutné komunikovat přátelsky, bez hodnocení a odsuzování
- hovořit zásadně o konkrétním chování, bez nálepkování dítěte
- nezjišťovat věcnou stránku problému, ale jak ho dítě prožívalo
- zajímat se, jak svoje chování vidí s odstupem, co si o něm myslí teď
- společně hledat cesty k nápravě
- má-li dítě dobrou vůli chovat se lépe, připravit mu pro to podmínky v rodině i
- ve škole /tato dobrá vůle nesmí být promarněna/

Rodiče:

- vyjádřit porozumění jejich emocím
- vést je v komunikaci k oddělování osobnosti dítěte od jeho konkrétního chování
- přeznačkovávat chování k dítěti (způsob komunikace mění vnitřní postoj)
- vést k porozumění motivaci chování dítěte
- soustředit se na to, co rodiče mohou nebo dokonce musí udělat ke zlepšení situace
- na konci rozhovoru vždy shrnout, co bylo dohodnuto
- dohodnout se na následném sezení k reflexi, jak dohodnutá opatření fungují případně k hledání dalších možností

Učitelé:

- způsob komunikace o dítěti shodný jako při komunikaci s rodiči
- vysvětlovat motivaci chování dítěte v souvislosti s rodinným prostředím a výchovným přístupem rodičů, aby učitel mohl chování dítěte hlouběji chápat
- vést k dlouhodobé podpoře dítěte, které má snahu zlepšit svoje chování, nebrat to jako samozřejmost, ale oceňovat, povzbuzovat

Doporučené postupy pro učitele:

1. Čím dříve je záškoláctví odhaleno, tím lépe pro dítě. Při hledání příčin si udělat dostatek času pro analýzu případu, spojit se s rodiči, případně psychologem.

2. Je-li záškoláctví důsledkem neúnosné školní situace, navodit změnu. Naplánovat dlouhodobá opatření, aby se situace neopakovala.

3. Rozmáhá-li se záškoláctví ve velkém a máme-li podezření a na hrozbu závislostí, spolupracovat s pedagogicko-psychologickou poradnou.

4. Učit se v třídním kolektivu vyčíst, jaké postavení má problémový žák. Bojí-li se učitelům nebo rodičům svěřit, předat ho do péče psychologa.

5. Pomoci dítěti při návratu do třídy. Doprovodit ho při prvním vstupu do kolektivu. Nemluvit o tom. K vyřešenému případu se již nevracet a neprojevovat nedůvěru. Domluvit se s rodiči na těsném kontaktu, aby bylo případně další záškoláctví včas odhaleno.

6. Učitel se musí zamyslet nad vlastními pocity ve vztahu k problémovému žákovi. Měl by smazat všechny předchozí špatné zkušenosti s ním, zbavit se předsudků a postavit všechny žáky na stejnou „startovní čáru“.

7. O neomluvené i zvýšené omluvené nepřítomnosti žáků informuje třídní učitel výchovného poradce, který tyto údaje vyhodnocuje. Při zvýšené omluvené nepřítomnost

prověřuje její věrohodnost.

8. Neomluvenou nepřítomnost **do součtu 10 vyučovacích hodin** řeší se zákonným zástupcem žáka **třídní učitel** formou pohovoru, na který je zákonný zástupce pozván doporučeným dopisem. Projedná důvod nepřítomnosti žáka, způsob omlouvání jeho nepřítomnosti, upozorní na povinnost stanovenou zákonem a seznámí zákonného zástupce s možnými důsledky v případě nárůstu neomluvené absence. **O pohovoru provede zápis**, do něhož

uvede způsob nápravy dohodnutý se zákonným zástupcem. Zákonný zástupce zápis podepíše a obdrží kopii. Odmítnutí či převzetí zápisu se do zápisu zaznamenává.

9. Pokud má žák **víc než 10 neomluvených hodin**, svolává ředitel školy **školní výchovnou komisi**. Podle závažnosti absence žáka se jí účastní: ředitel školy, zákonný zástupce, třídní učitel, výchovný poradce, zástupce orgánu sociálně-právní ochrany dětí, školní metodik prevence, zástupce rady školy, popř. další odborníci. O průběhu a závěrech jednání se provede **zápis**, který zúčastnění podepíší. Neúčast nebo odmítnutí podpisu zákonnými zástupci se v zápise zaznamenávají. Každý účastník jednání obdrží kopii zápisu.

Pokud žák poruší povinnosti stanovené školním řádem, lze mu podle závažnosti tohoto provinění uložit napomenutí třídního učitele, důtku třídního učitele nebo důtku ředitele. Pravidla pro jejich ukládání stanoví školní řád. (Tato opatření zpravidla předcházejí před snížením stupně z chování.)

V zájmu zjišťování příčiny záškoláctví žáka a jejího odstranění může ředitelka školy požádat o spolupráci odborníky z oblasti pedagogicko-psychologického poradenství, popř. orgány sociálně-právní ochrany dětí.

Prevence záškoláctví

Dle metodického pokynu k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví se na prevenci záškoláctví podílí třídní učitel, výchovný poradce a školní metodik prevence spolu s ostatními učiteli a zákonnými zástupci žáka. Součástí prevence je pravidelné zpracovávání dokumentace o absenci žáků, spolupráce se zákonnými zástupci žáka, včasná odhalení příčin záškoláctví žáků a přijetí příslušných opatření, provádění výchovných rozhovorů se žáky, spolupráce se školním psychologem a institucemi pedagogicko-psychologického poradenství, konání výchovných komisí ve škole, spolupráce s orgány sociálně právní ochrany dětí apod.

ZÁVĚR

S tímto dokumentem budou seznámeni všichni zaměstnanci školy a bude přístupný i na webových stránkách školy. Krizový plán bude doplňován či obměňován v případě výskytu nebo zvýšení určitého rizikového chování na škole.

LITERATURA

ČÁP, J., MAREŠ, J., *Psychologie pro učitele*, Praha: Portál, 2001. 655 s.
KYRIACOU, CH., *Řešení výchovných problémů ve škole*. 1. vyd. Praha: Portál, 2005. 152 s. ISBN 80-7178-945-3
POKORNÁ, V., *Teorie a náprava vývojových poruch učení a chování.* 3. vyd. Praha: Portál, 2001. 330 s. ISBN 80-7178-570-9
VÁGNEROVÁ, M., *Školní poradenská psychologie pro pedagogy*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2005. 430 s. ISBN 80-246-1074-4
www.poradenskecentrum.cz
www.e-bezpeci.cz
www.spolecnekbezpeci.cz
http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-apokyny